

หัวข้ออภิปราย : พระสัพพัญญุตญาณไม่มีจริง

ฝ่ายตรงข้ามกับท่านคุณานันทะ ได้ยกประเด็นว่า พระสัพพัญญุตญาณไม่มีจริง และพระพุทธเจ้าไม่มีทิพยญาณ โดยยกหลักฐานจากพระไตรปิฎก ที่ปรากฏในคัมภีร์ มหาวรรคว่า^๑ หลังจากตรัสรู้แล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง ท้อพระทัยที่จะแสดงธรรม

^๑ พระวินัยปิฎก มหาวรรค และอรรถกถา เล่ม ๖ หน้า ๒๙-๔๐.

เนื่องจากธรรมะเป็นเรื่องลึกซึ้ง ยากที่ใคร ๆ จะเข้าใจตามได้ จนกระทั่งพรหมมากราบอาราธนาว่า คนที่สามารถฟังธรรมของพระองค์แล้วตรงตามได้นั้นมีอยู่ จึงทำให้พระองค์มีกำลังใจที่จะแสดงธรรม

ต่อมาเทวดามากราบทูลพระองค์ว่า ท่านอาฬารดาบส และอุทกดาบส ได้ลี้ภัยไปแล้วทั้งคู่ ทั้งหมดนี้หมายความว่า พระองค์ไม่มีทิพยญาณแต่อย่างใด และแม้ว่าพระสัพพัญญุตญาณที่พระองค์ทรงมีนั้น มีสภาพตื่นขึ้นเพียงเท่านี้ไซ้ ใคร ๆ ก็มีสัพพัญญุตญาณกันได้ทุกคน

ท่านคุณานันทะได้กล่าวโต้ประเด็นนี้กลับไปว่า เรื่องนี้ท่านเคยชี้แจงและได้ตีพิมพ์ในเอกสารไปแล้ว ท่านจึงทบทวนขึ้นอีกครั้งหนึ่งว่า คำว่า “พระสัพพัญญุตญาณ” นั้น ไม่ได้หมายความว่า พระพุทธเจ้าทรงมีญาณหยั่งรู้ทุกสิ่งอยู่ตลอดเวลา แต่ว่าจะเป็นไปตามพุทธประสงค์ หมายความว่า หากพระองค์ทรงสอดข่ายพุทธญาณ เพื่อหยั่งทราบเรื่องราวแล้ว พระองค์ก็จะทรงทราบสิ่งที่ทรงมุ่งประสงค์ได้ เปรียบเสมือนคนเรามีสดวงตาอยู่ แต่ถ้าไม่ได้ลืมตาขึ้นดู ก็ย่อมมองไม่เห็นสิ่งต่าง ๆ เป็นธรรมดา ในกรณีนี้เราไม่อาจจะตำหนิเขาได้ว่า เขาไม่มีตา หรือว่าตามองไม่เห็น ดวงตา

นั้นมียู่ เมื่อเราอยากดูก็ลืมตาดูจึงจะเห็น
แล้วก็เห็นได้ทีละอย่าง พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าตรัสไว้เองว่า พระองค์ไม่ได้เป็นพระ
สัพพัญญุตตลอดเวลา แต่ว่าเมื่อปรารถนา
อยากจะดูตอนไหนก็เห็นตอนนั้น

เมื่อตรัสรู้แล้ว พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมีเพียง
พุทธดำริที่จะหาผู้ที่จะไปแสดงธรรมโปรด แต่ว่ายังไม่ได้ทรง
เล็งดูด้วยทิพยญาณ ซึ่งเทวดาก็ทราบถึงพุทธดำรินั้น จึงมา
กราบทูลอาราธนา เมื่อพระองค์ทรงเล็งด้วยทิพยญาณ ก็
ทรงหยั่งรู้ภพภูมิที่ตาบสทั้งสองไปเกิด ซึ่งตรงนี้เทวดาไม่รู้ว่
ท่านทั้งสองไปเป็นอรุปรหมอยู่ในอรุปรภแล้ว

ส่วนประเด็นเรื่องทรงท้อพระทัยนั้น ความจริงแล้ว
ความท้อพระทัยไม่มีในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระองค์
มีกำลังใจเต็มเปี่ยมในการโปรดสรรพสัตว์ทั้งหลาย เพียงแต่
เวลานั้นพระองค์กำลังอยู่ในดำริ เมื่อตรวจตราดูธรรมะที่
พระองค์ได้ตรัสรู้ ก็พบว่า เป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง ยากที่จะสอนใคร
ให้เข้าใจได้ เพราะสัตว์โลกมีความอยาก อยากได้ อยากมี
อยากเป็น คู่กันกับความอยาก ไม่มีการหยุด ไปพูดเรื่อง
การหยุดให้กับคนที่มี ความอยาก จึงยากที่จะเข้าใจได้ ทั้ง

หมดนี้พระองค์กำลังอยู่ในขั้นรำพึงเท่านั้น มิได้ทรงท้อพระทัยที่จะแสดงธรรมจนพรหมต้องมากราบอาราธนา แต่เป็นธรรมเนียมว่า พรหมจะต้องมาอาราธนา พรหมก็ปฏิบัติตามธรรมเนียม และไม่ว่าพระพุทธเจ้าที่พระองค์ลงมาตรัสรู้ก็ตาม ท่านก็จะดำริอย่างนี้ แล้วพรหมก็มาตามธรรมเนียมอย่างนี้

อุปมาเหมือนกับพิธีถวายสังฆทาน ที่ต้องมีพิธีกรรม ทำหน้าที่ดำเนินพิธีกรรม แล้วเจ้าภาพจึงค่อยกล่าวคำถวายสังฆทานแต่คณะสงฆ์ หากไม่มีพิธีกรก็คงถวายสังฆทานได้ แต่นี้เป็นธรรมเนียมที่พิธีกรจะต้องมาทำหน้าที่ พรหมก็เปรียบเหมือนพิธีกรนั่นเอง

